

**การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาบุญ-น้ำโสม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี**
**Student affairs administration of the school in Nayung-Namsom District
school network group under Udon Thani Secondary Educational
Service Area Office**

ปัทมกรณ์ แดนโคตพม^{1*}, กิจพิณัฐ อุสาโห², สุรางคณา มัณยานนท์³
Papatkorn Deankhotphom^{1*}, Kitpinit Usaho², Surangkana Manyanon³

^{1,2,3}หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2,3}Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University, Udon Thani Campus

Corresponding author's e-mail: papatyoo02@gmail.com^{1}, pmgkitpinit@gmail.com²,
surangkana.manyanon@gmail.com³

Received: August 28, 2024

Revised: September 21, 2024

Accepted: September 21, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอ นาบุญ-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงาน กิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอ นาบุญ-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ใช้รูปแบบการวิจัยผสมผสานวิธี (mixed method research) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลาย ขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงที่ .67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .68 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการดำเนินงานกิจการโรงเรียนเครือข่ายอำเภอ นาบุญ-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน บริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอ นาบุญ-น้ำโสม คือ การจัดการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ อย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาและการกิจ

การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนทุกกิจกรรมและรายงานผลการประเมินให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบและนำผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนต่อไป

คำสำคัญ: การบริหาร, งานกิจการนักเรียน, เครือข่ายโรงเรียน, แนวทางพัฒนา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the student affairs administration of schools in the Na Yung-Namsom district network in terms of its level under the Udon Thani Secondary Educational Service Area Office and 2) To study guidelines for developing student affairs administration of schools in the Na Yung-Namsom District network under the jurisdiction of the Udon Thani Secondary Educational Service Area Office. We obtained the sample group of 73 informants using the mixed-method research model, which involved multi-stage random sampling. The tools used in the research include questionnaires and interviews It has a precision value of .67–1.00 and a confidence value of .68. Data were analyzed using frequency statistics, percentage values, mean (m), standard deviation (s), and content analysis. The results of this research found that: 1) The level of operations of the Na Yung-Nam Som district network schools under the Udon Thani Secondary Educational Service Area Office was at the highest level. 2) In terms of the guidelines for developing student affairs administration operations of schools in the Na Yung-Namsom district network, the aspect that received the lowest score was the mission of operating the student care and support system. A committee should be appointed to provide assistance to students to ensure that plans/projects are prepared continuously to prevent or solve problems for students who are at risk or who have problems. Evaluation of the performance of student affairs is also needed. Administrators, teachers, and students should participate in the evaluation of the performance of student affairs in every activity and report the results of the evaluation to the school administrators and use the results to improve development plans.

Keywords: administration, student affairs, school network, guideline for development

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกัน ไปสู่เป้าหมายที่เรียกว่าแผนยุทธศาสตร์ชาติและได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560 โดยกำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติในการติดตามการตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 เพื่อประกอบการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่กฎหมายกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

1) ด้านความมั่นคง 2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัย มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีระบบเศรษฐกิจที่มีโครงสร้างที่เข้มแข็ง มีเสถียรภาพแข่งขันได้ ยั่งยืน มีความมั่นคงทางพลังงาน มีการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล รักษาทุนธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลของระบบนิเวศ สร้างความมั่นคงภายในประเทศ ป้องกันและลดผลกระทบจากภัยคุกคามข้ามชาติ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อความร่วมมือในการพัฒนาภายใต้กรอบข้อตกลงต่าง ๆ ในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาคและโลก มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้นทำให้ภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงขึ้นสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึง ตรวจสอบได้และปราศจากคอร์รัปชัน ซึ่งได้กำหนดให้การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการขับเคลื่อนแผนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของชาติจึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกกระบวน โดยมีการรอบทิศทางพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นกรอบในการดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาประเทศในทุกกระบวนมีความสอดคล้องกันและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ทั้งนี้การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้านเพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะ ในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบการบริหารจัดการนักเรียนต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มีมาตรการกล่าวถึงการศึกษาในการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยสอดคล้องกับมาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 23 ว่าด้วยการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ความรู้ที่เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบ

การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ชัยเดช อารีศิริไพศาล (2562) ทำการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียน ได้กำหนดขอบข่ายการทำงานออกเป็น 6 ภารกิจ ได้แก่ 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) การบริหารงานกิจการนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน จะเห็นได้ว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา ด้วยผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ที่สำคัญในการบริหารจัดการในสถานศึกษา ส่งเสริม กำกับ และติดตาม เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ให้คำแนะนำและประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ เจตคติคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีให้กับผู้เรียนที่จะเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

โรงเรียนเครือข่ายในอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้านบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ที่จะติดตัวนักเรียนไปเมื่อสำเร็จการศึกษา การดำเนินงานกิจการนักเรียนเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญและจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์ที่สอดคล้องกับยุคสมัยให้กับนักเรียน ซึ่งการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ทั้งหมด 3 โรงเรียนมีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันโดยได้ข้อมูลจากการสังเกต พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ไม่ร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง นักเรียนมาสายจนทำให้บางกิจกรรมต้องเปลี่ยนแปลงเวลาจัดกิจกรรมจากช่วงเช้าเป็นก่อนกลับบ้าน นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน นอนระหว่างเรียน รับประทานอาหารในเวลาเรียน เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นผลมาจากสภาพบริบทของประชากรในเขตอำเภอนาเยีย-น้ำโสม ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก จึงทำให้นักเรียนต้องช่วยเหลืองานผู้ปกครองในตอนกลางคืนจนถึงเช้าจึงทำให้มาโรงเรียนสาย มาไม่ทันทำกิจกรรมหน้าเสาธง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ จากปัญหาดังกล่าวหากปล่อยให้นักเรียนทำเป็นประจำโดยไม่มีการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข ก็อาจส่งผลให้นักเรียนไม่รู้หน้าที่ของตนเอง ขาดคุณธรรม จริยธรรมและไม่มีวินัยในตนเอง เช่น การตรงต่อเวลา การเคารพกฎระเบียบของโรงเรียน เป็นต้น ถือว่าเป็นภารกิจหลักในการบริหารงานกิจการนักเรียนที่ต้องดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีอยู่ในระดับใด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรัฐกำหนดให้ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 12 ปี แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี สำหรับผู้เรียนที่มีอายุประมาณ 12-17 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสามารถของตนเอง เพื่อเตรียมตัวศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ในด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกัน โดยสรุปได้ว่า งานกิจการนักเรียนเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กิจการนักเรียนครอบคลุมการดำเนินงานหลายด้าน เช่น การจัดกิจกรรมนักเรียน การบริการแนะแนว การรักษาระเบียบวินัย และการบริการอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เช่น การมีระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม และจิตสาธารณะ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า งานกิจการนักเรียนมีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน

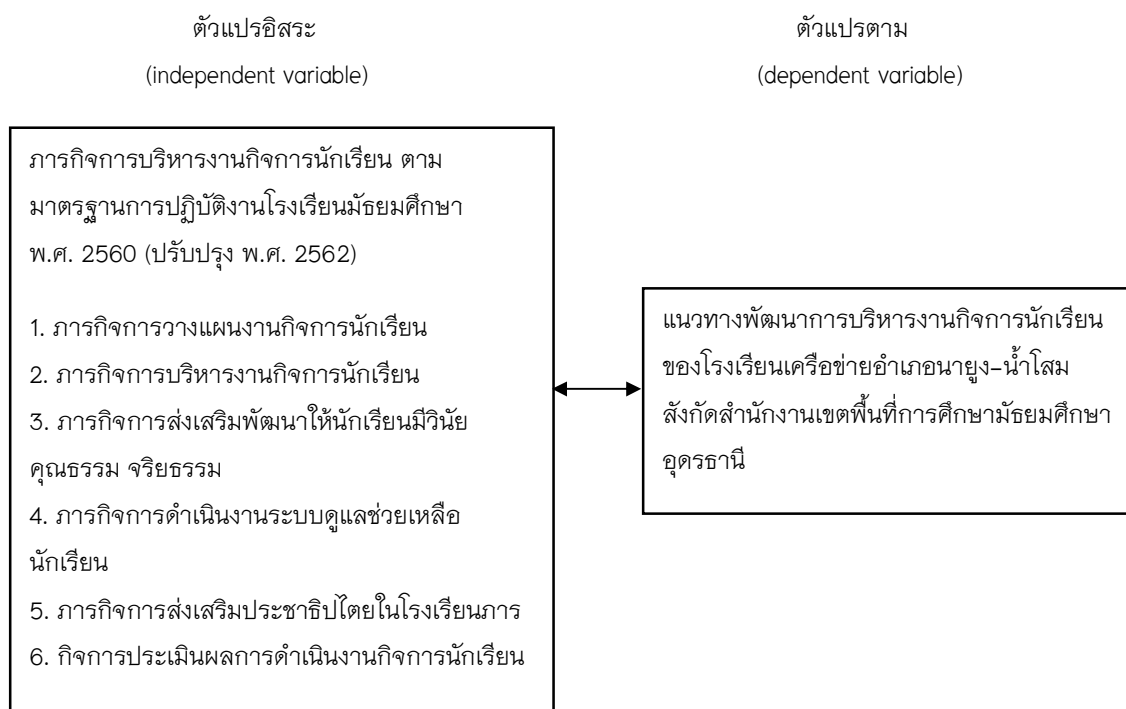
โดยสรุป การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นส่วนสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพ คุณธรรมจริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

การบริหารงานกิจการนักเรียนในยุคปัจจุบันต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่รวดเร็ว โดยต้องปรับตัวให้ทันกับความท้าทายใหม่ ๆ เช่น การรับมือกับปัญหาการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างไม่เหมาะสม การส่งเสริมทักษะดิจิทัลที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมและจิตใจให้แก่ นักเรียน นอกจากนี้ การบูรณาการแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) เข้าสู่กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ก็เป็นอีกประเด็นสำคัญที่ควรให้ความสนใจ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้แก่ นักเรียน

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงกับชุมชนและครอบครัว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามและประเมินผลพัฒนาการของนักเรียนอย่างเป็นระบบ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานกิจการนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานภายนอก จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์และโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ นักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดในการบริหารงานกิจการนักเรียนของสำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีขอบข่ายตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ.2562) ออกเป็น 6 ภารกิจ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงผสมผสานวิธี (mixed method research) ประกอบด้วย วิจัยเชิงปริมาณ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และวิจัยเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาบุญ-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรหน่วยที่ศึกษา คือ ครูโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาบุญ-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนยูงทองพิทยาคม โรงเรียนน้ำโสมพิทยาคม และโรงเรียนสามัคคีพิทยาคาร ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ตามตารางการสุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่มีค่าความน่าเชื่อถือได้ 95% มีความผิดพลาดมาตรฐานไม่เกิน 5% หรือที่ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาบุญ-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับ อายุ และ ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาบุญ-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ทั้ง 6 ภารกิจ ดังนี้ 1) ภารกิจด้านการวางแผน

กิจการนักเรียน 2) การกิจด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน 3) การกิจด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) การกิจด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การกิจด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ 6) การกิจด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยมีการกำหนดระดับคะแนนตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จากนั้นผู้วิจัยได้นำหนังสือดังกล่าวไปขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรับ ส่ง และเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและมีความน่าเชื่อถือสำหรับการวิเคราะห์ผลการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่จะนำไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยดำเนินการ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ดำเนินการวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ โดยมีการแปลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 วิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยนำผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ด้านที่ได้คะแนนน้อยและด้านอื่น ๆ มาดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียน แล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้บริหารระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านงานกิจการนักเรียนหรือมีผลงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักเรียน จำนวน 3 คน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ในการวิเคราะห์การดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี วิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมและจำแนกตามแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษาพ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังปรากฏรายละเอียดตามตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

ด้าน	ภารกิจิการดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนของ	ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ภารกิจิการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.80	.29	มากที่สุด
2	ภารกิจิการบริหารงานกิจการนักเรียน	4.72	.22	มากที่สุด
3	ภารกิจิการส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.71	.29	มากที่สุด
4	ภารกิจิการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.68	.27	มากที่สุด
5	ภารกิจิการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.92	.16	มากที่สุด
6	ภารกิจิการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.68	.31	มากที่สุด
ภาพรวม		4.75	.12	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ภารกิจิการดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = .12) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภารกิจิการดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี อยู่ในระดับมากที่สุดทุกภารกิจิการ โดยเรียงค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อยดังนี้ ภารกิจิการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = .16) ภารกิจิการวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = .29) ภารกิจิการบริหารงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = .22) ภารกิจิการส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = .29) ภารกิจิการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = .27) และภารกิจิการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = .31) ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาเยีย-น้ำโสม คือ ภารกิจิการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดทำแผนงาน/โครงการอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาและภารกิจิการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินงานกิจการนักเรียนทุกกิจกรรมและรายงานผลการประเมินให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบ และนำผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนต่อไป

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย มีประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อทราบการดำเนินงานกิจการ นักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาขึง-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาขึง-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 6 รายการ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อยได้ ดังนี้ การกิจการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การกิจการวางแผนงานกิจการนักเรียน การกิจการบริหารงานกิจการนักเรียน การกิจการส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การกิจการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการกิจการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนตามลำดับ การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน การประเมินผลนี้ช่วยให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ทำให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนไม่ควรเป็นเพียงการตรวจสอบข้อบกพร่องเท่านั้น แต่ควรเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานกิจการนักเรียนมีความราบรื่นและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานกิจการนักเรียนไว้ว่า งานกิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจเข้าใจและพัฒนาผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ เพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ต้องพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาควิชาใจในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตย ผ่านกระบวนการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เติบโตและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ปรับตัวมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันสามารถเลือกดำเนินชีวิต อย่างผู้มีภูมิรู้ ภูมิธรรม และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมโลก จึงทำให้ระบบงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาขึง-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และนอกจากนี้เมื่อพิจารณาการกิจการรายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการกิจการทั้ง 6 รายการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิจัยหลายคนที่อยู่ในระดับมาก พบว่างานวิจัยของสุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่ามัธยเลขคณิตอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และระดับปานกลาง 2 ด้าน เมื่อเรียงลำดับตามค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม จริยธรรม ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียนและด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน 2) แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี มีแนวทางดังนี้ 2.1) ควรมีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับ

งานกิจการนักเรียนให้ครบถ้วนตามขั้นตอน 2.2) ควรมีการดำเนินการในส่วนของการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ งานกิจการนักเรียนให้ชัดเจน 2.3) ควรมีการวิเคราะห์และจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นประจำและต่อเนื่อง 2.4) ควรมีการคัดกรองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน 2.5) ควรมีการชี้แจงเผยแพร่ หลักการประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมชัดเจน 2.6) ควรมีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมี หลักฐานให้ตรวจสอบได้ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนาภา ชมภูธัญ และสมลักษณ์ พรหมมีเนตร (2559) ได้ ศึกษาเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติ มากทุกด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน รองลงมาคือ งานเสริมสร้างวินัย นักเรียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังมีสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกสิทธิ์ อรุณธนปกรณ์ (2562) ได้ศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 พบว่า โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ บุญดอก (2559) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารกิจการนักเรียนของครูโรงเรียนมัธยมวัด หนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลิณา รอดทอง (2561) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสุ ราษฎร์ธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวณิชย์ เอื้อน้อมจิตต์กุล (2556) ได้ศึกษา การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนจิวรายนบุญมีรังสฤษฎี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารกิจการนักเรียนของ โรงเรียนจิวรายนบุญมีรังสฤษฎี ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาการบริหารกิจการนักเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2560 (ปรับปรุง พ.ศ.2562) เป็นรายด้านพบว่า

1) การกิจด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็น รายข้อพบว่า การดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอเขาชัยน้ำ-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี การกิจด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียง ค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อยดังนี้ ได้แก่ มีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเป็นเอกสารคู่มือครูหรือคู่มือนักเรียนขึ้นใช้ใน โรงเรียนที่เป็นปัจจุบัน และมีการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูมีการรวบรวม ข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน การรวบรวมระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการ เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน การเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและการปรับปรุงระเบียบและแนวปฏิบัติให้ เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียน การกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี โดย ด้านด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของทองแดง แสงวงบุญ และ สุรางคนา มั่นยานนท์ (2564) ซึ่งศึกษาระดับการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก

สูงไปเท่าตัว ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) ด้านการประเมินผลงานกิจการนักเรียน 3) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน 5) ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และ 6) ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ตามลำดับ

2) การกิจด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาขุขันธ์-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี การกิจการบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ มีการวางแผนกำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับเครือข่าย ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานกิจการนักเรียน การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องการวางแผน กำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสวภ เทพกลีกุล (2559) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนตามแนวคิดการเสริมสร้างความยึดมั่นผูกพันระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มี ผลการวิจัย พบว่าการออกแบบวิธีการบริหารกิจการนักเรียน ประกอบด้วย งานสำมะโนนักเรียน งานรับและลงทะเบียนนักเรียน งานกิจกรรมนักเรียน งานบริการและสวัสดิการนักเรียน งานวินัยและความประพฤติของนักเรียน และงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่วนกรอบแนวคิดการเสริมสร้างความยึดมั่นผูกพันระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนประกอบไปด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม แผนปฏิบัติงานประจำปี การติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การร่วมมือกับชุมชน และการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพัฒน์ ฤงพลอย (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการประเมินผลการทำงานกิจการนักเรียน ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) การกิจด้านการส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาขุขันธ์-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี การกิจด้านการส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย ดังนี้ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เป็นประจำและต่อเนื่อง และมีการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดีโดยการให้รางวัลหรือมอบเกียรติบัตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรถชัย กาหลง และคณะ (2564) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวมและรายด้านประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการ

ปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ 2) ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน การบริหารกิจการนักเรียน และการวางแผนงานกิจการนักเรียน ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาหวาง-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่นำเสนอหลายประการ ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพ การศึกษาในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญ

ประการแรก การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาบูรณาการในการบริหารจัดการข้อมูลนักเรียน ช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพในการติดตามพัฒนาการและพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของชุมชน โดยพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเสริมสร้างทักษะชีวิต

นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้หลักจิตวิทยาเชิงบวกในการดูแลนักเรียน ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนรู้ มีความอบอุ่นและเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบองค์รวม ที่บูรณาการการดูแลทั้งด้านวิชาการ พฤติกรรม และสุขภาพจิต โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในโรงเรียน

การส่งเสริมภาวะผู้นำในนักเรียนผ่านกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ ช่วยพัฒนาทักษะ การบริหารจัดการและความรับผิดชอบ ในขณะที่การใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนางานกิจการนักเรียน ทำให้ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษา การวางแผนงานกิจการนักเรียนพบว่ามีการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนนั้นมีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด ดังนั้นหัวหน้างานกิจการนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องควรร่วมกันประชุมวางแผนงานจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับ งานกิจการนักเรียนโดยพิจารณาจากผลการประเมินการทำงานในปีที่ผ่านมาและข้อสรุปจากการรับฟังเสียงของ นักเรียนและมีการจัดทำแผนงานเชิงกลยุทธ์ของงานกิจการนักเรียน

1.2 จากการศึกษา การบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่ามีประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายใน โรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับเครือข่าย ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารหัวหน้างานกิจการนักเรียนของโรงเรียนควรจะต้องมีการประชุมวางแผนการทำงานที่ชัดเจน มีการกำหนด ผู้รับผิดชอบขอบข่ายงานแต่ละงานอย่างชัดเจนเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การดูแลนักเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่นความ ร่วมมือระหว่างครูและการสื่อสารถึงปัญหาหรือความต้องการของนักเรียนจะช่วยให้เกิดการพัฒนาการศึกษาและการ แก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาหวาง-

น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

2.2 ควรวิจัยเรื่องการดำเนินงานกิจการนักเรียนในอนาคตของโรงเรียนเครือข่ายอำเภอนาบุญ-น้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

- กุลินา รอดทอง. (2561). การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ชัยเดช อารีศิริไพศาล. (2562). การบริหารกิจการนักเรียนที่มีคุณภาพ. รายงานการประชุม Graduate School Conference, 3(1), 248-256.
- ณัฐพัฒน์ ณุญพลอย. (2563). การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ทองแดง แสงบุญ และสุรางคนา มัณยานนท์. (2564). การบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 5(1), 179-188.
- ธนาภา ชมภูธัญ และสมลักษณ์ พรหมมีเนตร. (2559). การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน, 17 เมษายน 2559, หน้า 957-962. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วณิชย์ เอื้อนอมจิตต์กุล. (2556). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนจิวรายนบุญมีรังสฤษฎ์. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วราภรณ์ บุญตอก. (2559). สภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สวภพ เทพกลีกุล. (2559). แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนตามแนวคิดการเสริมสร้างความยืดหยุ่นผูกพันระหว่างโรงเรียนครอบครัว และชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพัชร เกตุรัตน์. (2561). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ. 2561 – 2580* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- เอกสิทธิ์ อรุณชนปกรณ. (2562). *การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*.
- อรรถชัย กาหลง, พิษณุภา ยืนยาว และธีรวัธ ธาดาดันดิโชค. (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการ บริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี. วารสารสิรินธร ประติทรรศน์*, 22(1), 64-76.